

INNHold DEL 300 FALLSKJERMLISENSER

300	DEFINISJONER.....	303
300.1	FRITT FALL.....	303
300.2	GODKJENT HOPP.....	303
300.3	HOPPMESTRING.....	303
300.4	INSTRUKSJON.....	303
301	GENERELT.....	303
301.1	UTSTEDELSE.....	303
301.2	GYLDIGHET.....	304
301.3	RETTIGHETER.....	304
301.4	BEGRENSNINGER.....	304
301.5	FORNYELSE.....	304
301.6	INDRAGNING/DISIPLINÆRTILTAK.....	304
302	MEDISINSKE KRAV.....	304
302.1	FØRSTEGANGSUTSTEDELSE.....	304
302.2	FORNYELSE.....	305
302.3	KONVERTERING FRA ANNEN FALLSKJERMUTDANNING.....	305
302.4	TANDEMELEVER.....	305
303	LISENSKLASSER.....	305
303.1	GENERELT KRAV TIL ERFARING OG FERDIGHETER.....	306
304	FALLSKJERMPAKKERLISENS.....	306
304.1	HOVEDSKJERMER.....	306
304.2	RESERVEKJERMER.....	306
304.3	UTDANNING/EKSAMINASJON.....	306
304.4	SERTIFISERING - UTVIDELSE.....	307
304.5	GRUNNUTDANNING FALLSKJERMPAKKER.....	307
304.6	VIDEREUTDANNING.....	307
304.7	GYLDIGHETS- OG FORNYELSESKRAV.....	309
305	ELEVBEVIS LINE.....	309
305.1	LINEUTLØST FALLSKJERM – ELEVBEVIS LINE.....	309
305.2	KVALIFIKASJONSKRAV.....	309
305.3	RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER.....	310
305.4	GYLDIGHET OG FORNYELSE.....	310
306	ELEVBEVIS AFF.....	311
306.1	KVALIFIKASJONSKRAV.....	311
306.2	RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER.....	311
306.3	GYLDIGHET OG FORNYELSE.....	311
307	A-LISENS.....	312
307.1	KVALIFIKASJONS- OG FERDIGHETSKRAV.....	312
307.2	RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER.....	312
307.3	FORNYELSESKRAV.....	313
308	B-LISENS.....	313
308.1	KVALIFIKASJONS- OG FERDIGHETSKRAV.....	313
308.2	RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER.....	313
308.3	FORNYELSESKRAV.....	313

309	C-LISENS.....	313
309.1	KVALIFIKASJONS- OG FERDIGHETSKRAV	313
309.2	RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER.....	314
309.3	FORNYELSESKRAV	314
310	D-LISENS.....	314
310.1	KVALIFIKASJONS- OG FERDIGHETSKRAV	314
310.2	RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER.....	314
310.3	FORNYELSESKRAV	315
311	GJENUTSTEDELSE AV A-, B-, C- ELLER D- LISENS.....	315
311.1	GENERELT	315
311.2	GJENUTSTEDELSE AV TIDLIGERE A-, B-, C- OG D-LISENS VED OPPHOLD KORTERE ENN 3 ÅR ..	315
311.3	GJENUTSTEDELSE AV TIDLIGERE A-, B-, C- OG D-LISENS VED OPPHOLD LENGRE ENN 3 ÅR.....	316
311.4	IKKE HOPPET SISTE 10 ÅR.....	317
312	VIDEOLISENS	317
312.1	VIDEOLISENS TANDEM	317
313	DEMOLISENSER.....	317
313.1	DEMOLISENS II.....	317
313.2	DEMOLISENS I.....	318
313.3	DEMOLISENS TANDEM.....	318
314	TANDEMELEV	319

300 DEFINISJONER

300.1 FRITT FALL

Med fritt fall menes her et hopp der hopperen selv utløser sin skjerm etter at han har forlatt luftfartøyet.

300.2 GODKJENT HOPP

Godkjent hopp menes et hopp som er utført som sportshopp (planlagt hopp) og hvor hopperen hatt kontroll med hele hoppet fra han forlater flyet og til han står på bakken. Dersom en hopper planlegger en frittfall manøver, og mislykkes i denne, kan hoppet likevel godkjennes dersom det forøvrig har vært under hopperens kontroll. Årsaker til underkjenning av hopp er blant annet for stort avvik fra planlagt frittfalltid, ustabilitet, spinn ol (se også Del 603.3.1).

300.3 HOPPMESTRING

Med hoppmestring menes her kontroll, overoppsyn og kommando over en eller flere andre hoppere fra disse møter til innlasting, til de har forlatt flyet. Hoppmestring av elever medfører ansvar for at elevene blir korrekt inspirert, orientert, instruert, spottet og utsatt samt korrekt vurdert etter utført hopp.

300.4 INSTRUKSJON

Med instruksjon menes her grunnopplæring og videregående opplæring i fallskjermhopping iht F/NLFs bestemmelser Del 600, samt hoppmestring av elever.

301 GENERELT

301.1 UTSTEDELSE

F/NLFs fallskjerm lisenser er kompetansebevis som utstedes av Sikkerhets- og utdanningskomiteen F/NLF til medlemmer av F/NLF og lokalklubbene etter søknad påført attestasjon om at kravene er oppfylt. Etter utstedelse av lisens plikter søkeren i gyldighetsperioden til enhver tid å underkaste seg doping- eller rusmiddelkontroll, herunder utvidet blodprøve.

Søknader om utstedelse av elevbevis eller fallskjerm lisens sendes NLFs sekretariat, påført attestasjon av Instruktør 1 eller høyere. Instruktøren er ansvarlig for at søknaden samsvarer med gjeldene vedlikeholds krav. Søknader om fornyelse sendes NLFs sekretariat, påført attestasjon av Instruktør 2 eller høyere.

Fallskjerm pakker lisens utstedes etter anbefaling fra Instruktør 1 eller Materiellkontrollør, med bekreftelse om tilfredsstillende gjennomført eksamensprøve.

Alle lisenser er nummerert, og NLF fører register over alle utstedelser og fornyelser.

301.2 GYLDIGHET

Lisensene utstedes for livstid, men er kun gyldig for deltakelse i praktisk hopping i den perioden de er utstedt eller fornyet for, og ved samtidig gyldig og betalt medlemskap i F/NLF. Kriterier for medlemskap, straffeforføyninger og gjenopptak er gitt i NIFs og NLFs lover.

Lisens anses gyldig ved postlegging av skjema for utstedelse eller fornyelse, dersom dette er bevitnet av instruktør 2 eller høyere.

Fallskjerm pakkerlisens er automatisk gyldig dersom innehaveren også har gyldig fallskjerm lisens av klasse A eller høyere. Ellers gjelder vedlikeholdsbestemmelsene i pkt 304.8.

301.3 RETTIGHETER

F/NLFs fallskjerm lisenser gjelder som attestasjon for innehaverens praktiske ferdigheter, og gir alt etter sin klasse innehaveren bestemte rettigheter ved deltakelse i praktisk hopping. Ferdighets- og erfaringskravene til norske lisenser vil følge de internasjonale lisenskrav fastlagt av Federation Aeronautique Internationale (FAI). De norske lisenser A-, B-, C- og D- er derfor gyldige International Certificates of Proficiency, innen rammen av FAI Sporting Code.

301.4 BEGRENSNINGER

Rett til å drive instruksjon følger av bestemmelsene om fallskjerm lisenser (Del 300) samt bestemmelsene om instruktørlisenser (Del 400).

301.5 FORNYELSE

Fornyelse av lisenser utføres av NLFs sekretariat etter søknad med attestasjon av Instruktør 2 eller høyere for at fornyelseskravene er oppfylt. Fornyelse skjer for et kalenderår. Instruktør kan ikke fornye egne lisenser.

301.6 INDRAGNING/DISIPLINÆRTILTAK

Dersom det av hensyn til sikkerheten anses nødvendig, kan Sikkerhets- og utdanningskomiteen F/NLF eller organer utpekt av denne, inndra lisenser for kortere eller lengre tid, eller for bestandig. Se pkt. 302.1.1 og 302.2.1 samt 101.7 og 506.7.3.5 Dersom det av hensyn til sportens anseelse anses nødvendig, kan styret F/NLF gå inn å frata hopperen sitt medlemskap for kortere eller lengre tid.

Dersom innehaveren av en lisens åpenbart viser at han/hun ikke innehar den kompetanse som kreves for hver lisens kan lisenser inndras på samme måte.

302 MEDISINSKE KRAV

302.1 FØRSTEGANGSUTSTEDELSE

Ved førstegangs utstedelse av elevbevis, skal søkeren fremlegge legeattest basert på F/NLFs legekontrollskjema. Legeattesten må ikke være eldre enn 3

måneder gammel ved fremleggelsen. Ved tvil om søkerens medisinske skikkethet, skal F/NLFs medisinske konsulent kontaktes.

Gyldig Legeattest klasse 1 og 2, iht. Luftfartstilsynet krav, vil kunne erstatte F/NLFs legekrollskjema. Kopi av attesten skal vedlegges søknad om første gangs utstedelse.

302.1.1 TIDLIGERE MISBRUK AV RUSMIDLER

Dersom søkeren tidligere har misbrukt narkotika, eller dersom vedkommende har misbrukt andre rusmidler på en måte som har krevd behandling, kreves en dokumentert rusfri periode på 2-5 år før lisenser kan utstedes. Varigheten av den rusfrie perioden avhenger av misbrukets omfang og karakter, og av en vurdering av vedkommendes risiko for tilbakefall.

302.2 FORNYELSE

Ved fornyelse av elevbevis, eller utvidelse eller fornyelse av fallskjerm lisens, skal det fremlegges egenhendig undertegnet erklæring om at søkeren etter førstegangs legeattest ikke har endret legems- eller helsetilstand, fortsatt er fysisk normal og ikke har vært til behandling for: hjertefeil eller hjertesykdom, lengre sykdom med varig mèn, sukkersyke, epilepsi, besvimelsesanfall eller kramper, nervøse lidelser, nyresykdom, høyt eller lavt blodtrykk.

Pkt. 302.1 og 302.2 gjelder ikke for fallskjerpakkerlisens.

302.2.1 GJENUTSTEDELSE ETTER INNDRAGNING

Dersom lisens er inndratt av sikkerhetsmessige årsaker relatert til hopperens fysiske eller psykiske skikkethet (jfr. Del 100 og pkt 301.6), kreves fremlagt ny legeattest iht 302.1 med underpunkter. Legeattest skal i slike tilfeller vurderes av F/NLFs medisinske konsulent.

302.3 KONVERTERING FRA ANNEN FALLSKJERMUTDANNING

Ved førstegangs utstedelse av fallskjerm lisens, der dette tas ut på bakgrunn av militær eller utenlandsk hopputdanning, skal søkeren fremlegge legekrollskjema som angitt i pkt 302.1.

302.4 TANDEMELEVER

Før deltakelse som elev ved Tandemhopp skal eleven ha fylt ut og undertegnet egenerklæring om helsetilstand som beskrevet i pkt 302.2.

303 LISENSKLASSER

Det utstedes følgende typer lisenser:

- Fallskjerpakkerlisens.
- Elevbevis
- A-lisens
- B-lisens

- C-lisens
- D-lisens
- Demo lisens
- Video lisens

303.1   GENERELT KRAV TIL ERFARING OG FERDIGHETER

Hopp utført i militær regi teller på linje med hopp utført i sivil regi, dersom hoppene er tilfredsstillende dokumentert.

Hopp utført for et lavere lisens, teller også for høyere lisens.

Som kvalifisering regnes utførte fallskjermhopp fra hvilket som helst type luftfartøy.

Utførte hopp av høyere vanskelighetsgrad kvalifiserer for hopp av lavere vanskelighetsgrad (et hopp på 30 sek FF kvalifiserer også for et på 20 sek FF).

Hopp utført i utlandet teller på linje med hopp utført i Norge, dersom hoppene er tilfredsstillende dokumentert.

Sertifisering/autorisering som militær pakker på bestemt type fallskjerm godtas som kvalifisering for utstedelse av fallskjermpakkerlisens dersom den er tilfredsstillende dokumentert, men søkeren må avlegge eksamen i pakking og teori overfor Materiellkontrollør på vanlig måte.

Fabrikk-kurs i vedlikehold og pakking av fallskjerner skal godkjennes av SU etter vurdering i hvert enkelt tilfelle, før utstedelse av fallskjermpakkerlisens.

Fallskjermpakkerutdannelse gjennomgått i utlandet kan godtas dersom den er tilfredsstillende dokumentert, men søkeren må avlegge norsk eksamensprøve i pakking og teori på vanlig måte.

304   FALLSKJERMPAKKERLISENS

Grunnopplæring som fallskjermpakker og spesialopplæring som pakker på bestemt type fallskjerm.

Pakkelisensen deles inn i 2 hovedgrupper: Hovedskjerner og reserveskjerner.

304.1   HOVEDSKJERMER

Omfatter alle typer firkantskjerner med slider og deploymentsystem.

304.2   RESERVEKJERMER

Omfatter alle typegodkjente reserveskjerner av vingskjermtypen (firkantskjerm).

304.3   UTDANNING/EKSAMINASJON

Materiellkontrollører som signerer for ovenstående kategorier pakkelisenser skal selv inneha pakkelisens for typene, og plikter å påse at kandidaten

innehar de nødvendige kunnskaper som kreves for pakking av samtlige typer og varianter som hver enkelt kategori omfatter ved grunnopplæring som fallskjerm pakker og spesialopplæring som pakker på en bestemt kategori fallskjerm. (Unntatt herfra er utdanning etter Del 600). Som minstekrav skal utdannelsen følge program fastsatt av Sikkerhets- og utdanningskomiteen F/NLF og omfatte:

- Materiellreglementets bestemmelser.
- Skjermteori.
- Tilfredsstillende pakking av den aktuelle kategori, med teoretisk og praktisk eksamensprøve.

304.4 SERTIFISERING - UTVIDELSE

Fallskjerm pakkerlisens for reserveskjerm vil bare bli utstedt til Materiellkontrollør.

Ved eventuell godkjenning av militære kurs, og kurs ved fabrikk eller i utlandet, refereres til pkt 303.1 og Materiellhåndboken kapittel 2.

304.5 GRUNNUTDANNING FALLSKJERMPAKKER

Grunnutdanning som fallskjerm pakker skal ledes av instruktør 1. Personell med B-lisens eller høyere kan anvendes som hjelpeinstruktører. Ved sertifisering skal fallskjerm pakker ha tilgang til F/NLF sin Håndbok, samt pakkemanual på angjeldende fallskjerm.

Innehaver av pakkelisens betegnes "Fallskjerm pakker".

304.6 VIDEREUTDANNING

Fallskjerm pakkerlisens kan utvides til fire høyere klasser:

- Materiellkontrollør
- Materiellkontrollør-Tandem
- Materiellkontrollør-Reparatør
- Materiellreparatør

304.6.1 MATERIELLKONTROLLØR (MK)

Ved utvidelse til Materiellkontrollør fordres minimum 3 års praktisk pakkeerfaring (pakkeren behøver ikke hoppe selv), 1 års opplæring under veiledning av Materiellkontrollør og bestått F/NLFs Materiellkontrollørkurs.

Materiellkontrollør skal som et minimum inneha pakkelisens for hoved- og reserveskjerm.

Innehaver betegnes "Materiellkontrollør".

304.6.1.1 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

Fallskjerm pakkerlisens utvidet til Materiellkontrollør gir rett til å gjennomføre hovedkontroll, brukskontroll og pakking av reserveskjerm for alle typer privateid og klubbeid fallskjermsett bortsett fra tandemfallskjermsett.

Materiellkontrollør har rett til å utføre mindre reparasjoner, dog ikke reparasjoner som er kritisk for åpningsikkerheten eller som kan endre utstyrets funksjon, ref Materiellhåndboken kapittel 2.

Materiellkontrollør skal ha plomberingsutstyr med pregemerke, samt logg med oversikt over utført arbeid.

304.6.2 MATERIELLKONTROLLØR – TANDEM (MK-T)

Ved utvidelse til MK-T fordres minimum 1 års praktisk virksomhet som materiellkontrollør eller gjennomført minst 50 hovedkontroller. Det kreves dokumentert opplæring i utførelse av hoved- og brukskontroller på tandemutstyr, samt gjennomført minst 5 kontroller, derav 3 hovedkontroller, sammen med godkjent MK-T.

Innehaver betegnes "Materiellkontrollør-Tandem".

304.6.2.1 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER MK-T

I tillegg til rettigheter og begrensninger som angitt for MK så tillates Materiellkontrollør-Tandem å gjennomføre hovedkontroll og brukskontroll for tandemutstyr.

304.6.3 MATERIELLKONTROLLØR – REPARATØR (MK-R)

Ved utvidelse til MK-R kreves minst 1 års praktisk virksomhet som MK, samt gjennomført kurs eller utdanning i reparasjoner av hovedskjerm.

For gjennomført kurs kreves det at innholdet i kurset dokumenteres og at kurset har avsluttende test/eksamen. Kurs og utdanningsopplegg skal være godkjent av Materiellsjefen.

Innehaver betegnes "Materiellkontrollør-Reparatør".

304.6.3.1 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER MK-R

I tillegg til rettigheter og begrensninger som angitt for MK så tillates MK-R å utføre reparasjoner av hovedskjermer og mindre reparasjoner av pakksekk som angitt i Materiellhåndbok kapittel 2.

MK-R tillates ikke å utføre reparasjoner på bærende deler av seletøy eller på reserveskjerm.

304.6.4 MATERIELLREPARATØR

Ved utvidelse til Materiellreparatør skal søkeren ha minst to års erfaring som Materiellkontrollør og ha gjennomført kurs eller utdanning i fallskjermreparasjon. Gjennomført kurs eller utdanning må ha avsluttende eksamen. Kurs og utdanningsopplegg skal være godkjent av Materiellsjefen.

Søknad om utstedelse av lisens som Materiellreparatør skal sendes til Fallskjermseksjonen v/Fagsjef.

Innehaveren betegnes "Materiellreparatør".

304.6.4.1 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

Fallskjermpakkerlisens utvidet til "Materiellreparatør" gir innehaveren samme rett som "Materiellkontrollør" og dessuten rett til å foreta alle former for reparasjoner og modifikasjoner på fallskjermutstyr.

Status som materiellreparatør gir ikke rett til produksjon av utstyr eller materiellkomponenter med mindre særskilt dokumentasjon om faglige kvalifikasjoner, produksjonsutstyr, fremstillingsprosess og testing kan fremlegges.

304.7 GYLDIGHETS- OG FORNYELSESKRAV

Dersom fallskjermpakkeren ikke har gyldig fallskjermlicens A eller høyere, må han ha attestasjon fra Materiellkontrollør på at han har pakket minst 5 skjermmer av den aktuelle typen i løpet av siste kalenderår. Om dette ikke er tilfellet, kan lisensen gjøres gyldig gjennom minst en godkjent pakking av den aktuelle type under kontroll av Materiellkontrollør eller Instruktør 1.

304.7.1 TILLEGGSKRAV FOR MATERIELLKONTROLLØR (MK, MK-T OG MK-R)

For fallskjermpakkerlisens utvidet til Materiellkontrollør gjelder følgende tillegg:

- Ha hovedkontrollert minst fem komplette fallskjermsett i løpet av siste 365 dager.
- Gjennomførte hovedkontroller skal dokumenteres ved årlig fornyelse av lisens.

304.7.2 TILLEGGSKRAV FOR MATERIELLKONTROLLØR-TANDEM

For fallskjermpakkerlisens utvidet til Materiellkontrollør-Tandem gjelder følgende tillegg:

- Ha kontrollert minst fem tandemfallskjermsett, herav minst tre hovedkontroller, i løpet av siste 365 dager.
- Gjennomførte kontroller skal dokumenteres ved årlig fornyelse av lisens.

305 ELEVBEVIS LINE**305.1 LINEUTLØST FALLSKJERM – ELEVBEVIS LINE****305.2 KVALIFIKASJONSKRAV**

Gjennomgått grunnkursets lineelev etter program fastsatt av Sikkerhets- og utdanningskomiteen F/NLF, (Del 600) under ledelse av Instruktør 1 eller 2. Avlagt avsluttende prøve overfor instruktør 1, med bekreftelse om at eleven anses fysisk, psykisk og ferdighetsmessig i stand til å gjennomføre fallskjermutsprang med lineutløst fallskjerm i henhold til progresjonsplan for lineelever.

305.3 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

Elevbevis Line gir rett til å delta i praktisk hoppvirksomhet etter F/NLFs Bestemmelser Del 500 under kontroll av Hoppleder og med Hoppmester i flyet.

Innehaveren betegnes "Line-elev".

305.4 GYLDIGHET OG FORNYELSE

Elevbevis Line er gyldig ut året det er utstedt i, og for gjennomføring av de i progresjonsplanen fastsatte hoppene.

Lineelev må gjøre neste hopp innen 1 måned. Hvis dette kravet ikke er oppfylt, gjelder følgende avhengig av oppholdets lengde:

Opphold 1 til 3 måneder: Siste godkjente hopp må repeteres.

Opphold 3 til 12 måneder: Praktisk prøve grunnkurs Lineelev avlegges overfor instruktør-2. To påfølgende godkjente hopp av siste godkjente hopptype må repeteres.

Opphold 12 til 24 måneder: Praktisk prøve grunnkurs Lineelev avlegges overfor instruktør-1. Hele progresjonsplan repeteres.

Lineelev som har lengre opphold enn 3 måneder mer enn en gang, må følge nytt komplett grunnkurs og repetere hele progresjonsplan.

305.4.1 KRAV TIL PROGRESJON LINE-ELEVER UNDER 15 SEK FF

FF-elev på progresjon under 15 sek FF må gjøre neste hopp innen 1 mnd. Dersom det går mer enn en måned mellom hoppene, gjelder følgende avhengig av oppholdets lengde:

Opphold 1 til 3 måneder: Siste godkjente hopp må repeteres.

Opphold 3 til 12 måneder: Praktisk prøve grunnkurs lineelev avlegges overfor instruktør-2. Ett hopp UL/T og siste godkjente FF-hopp må repeteres før eleven tillates å fortsette.

Opphold 12 til 24 måneder: Praktisk prøve grunnkurs lineelev avlegges overfor instruktør-1. To hopp UL/T, to hopp 5 sek FF og to hopp siste godkjente FF må repeteres før eleven tillates å fortsette.

305.4.2 KRAV TIL PROGRESJON LINE-ELEVER FRA 15 SEK FF

FF-elev på progresjon over 15 sek FF må gjøre neste hopp innen 3 mnd. Dersom det går mer enn 3 mnd mellom hoppene, gjelder følgende avhengig av oppholdets lengde:

Opphold 3 til 12 måneder: Siste godkjente FF-hopp må repeteres før eleven tillates å fortsette.

Opphold 12 til 24 måneder: Praktisk prøve grunnkurs lineelev avlegges overfor instruktør-1. Ett hopp UL/T, ett hopp 5 sek FF, ett hopp 10 sek FF og siste godkjente hopp FF må repeteres før eleven tillates å fortsette.

306 ELEVBEVIS AFF

306.1 KVALIFIKASJONSKRAV

Gjennomgått grunnkurs AFF etter program fastsatt av Sikkerhets- og utdanningskomiteen F/NLF, (del 600), under ledelse av Instruktør 1 eller 2. Dersom Instruktør 1 eller 2 ikke er AFF-instruktør skal leksjon 4 støttes av AFF-instruktør. Avlagt avsluttende prøve overfor Instruktør 1, med bekreftelse om at denne anser eleven fysisk, psykisk og ferdighetsmessig i stand til å gjennomføre fallskjermutsprang med fritt fall i henhold til progresjonsplan for AFF-elever, ref Del 600.

306.2 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

Elevbevis AFF gir rett til å delta i praktisk hoppvirksomhet etter F/NLFs Bestemmelser Del 500 under kontroll av Hoppleder og med Hoppmester i flyet. Hopp iht. progresjonsplanens nivå 1-7 skal gjennomføres sammen med godkjent AFF-Instruktør, ref Del 600. Innehaveren betegnes "AFF-elev".

306.3 GYLDIGHET OG FORNYELSE

Elevbevis AFF er gyldig ut året det er utstedt i, for gjennomføring av de i progresjonsplanen fastsatte hoppene med typegodkjent elevskjermsett.

AFF-elev som har lengre opphold mellom hoppene enn 3 måneder mer enn en gang, må følge nytt komplett grunnkurs og repetere hele progresjonsplanen.

306.3.1 KRAV TIL PROGRESJON NIVÅ 1 TIL NIVÅ 3

AFF-elev som befinner seg på nivå 1-3 må gjøre neste hopp innen 1 mnd. Dersom det går mer enn en måned mellom hoppene, gjelder følgende avhengig av oppholdets lengde:

Opphold 1 til 3 måneder: Siste godkjente nivå må repeteres.

Opphold 3 til 12 måneder: Praktisk prøve grunnkurs AFF avlegges overfor instruktør-2/AFF. Siste godkjente nivå må repeteres.

Opphold 12 til 24 måneder: Praktisk prøve grunnkurs AFF avlegges overfor instruktør-1. Hele progresjonsplan repeteres.

306.3.2 KRAV TIL PROGRESJON NIVÅ 4 TIL NIVÅ 7

AFF-elev som befinner seg på nivå 4-7 må gjøre neste hopp innen 1 mnd. Dersom det går mer enn en måned mellom hoppene, gjelder følgende avhengig av oppholdets lengde:

Opphold 1 til 3 måneder: Siste godkjente nivå må repeteres.

Opphold 3 til 12 måneder: Praktisk prøve grunnkurs AFF avlegges overfor instruktør-2/AFF. Nivå 3 og siste godkjente nivå må repeteres før eleven tillates å fortsette.

Opphold 12 til 24 måneder: Praktisk prøve grunnkurs AFF avlegges overfor instruktør-1. Progresjonsplan fra og med nivå 3 repeteres.

306.3.3 KRAV TIL PROGRESJON NIVÅ 8

AFF-elev som befinner seg på nivå 8, må gjøre neste nivå i progresjonen innen 3 mnd. Dersom det går mer enn 3 måneder før nytt hopp gjennomføres, gjelder følgende avhengig av oppholdets lengde:

Opphold 3 til 12 måneder: Nivå 5 må repeteres før eleven tillates å fortsette.

Opphold 12 til 24 måneder: Praktisk prøve grunnkurs AFF avlegges overfor instruktør-1. Nivå 3, nivå 5 og nivå 7 må repeteres før eleven tillates å fortsette.

307 A-LISENS**307.1 KVALIFIKASJONS- OG FERDIGHETSKRAV****307.1.1 MED BAKGRUNN I GRUNNKURS, LINE OG AFF**

Fullført progresjonsplan iht Del 600. Minst 20 godkjente fritt fall hopp det siste kalenderåret. For elever som ikke har hatt rimelig tid til å hoppe antallet hopp som kreves første kalenderår, kan HI utstede A lisens innenfor rammen av 365 dager fra utstedelse av elevbeviset. Gjennomført utsjekkshopp i henhold til vedlegg 4 til del 600 pkt 3.4. Inneha pakkelisens for hovedskjerm. Avlagt teoriprøve med tilfredsstillende resultat overfor Instruktør 1, i Håndboka Del 100, Del 200 og Del 500. Gjennomført E-læring Ren utøver WWW.RENUTOVER.NO og deltatt på A-lisenskurs under ledelse av minimum instruktør 2.

307.1.2 MED BAKGRUNN I MILITÆRT FRITT FALL KURS

For utstedelse av A-lisens kreves minimum 20 godkjente fritt fall hopp siste kalenderår, samt:

- 3 hopp FS-utsjekk, godkjent.
- 3 hopp hand-deployed utsjekk dersom ikke gjennomført tidligere.
- Deltatt på A-lisenskurs under ledelse av instruktør 2.
- Avlagt teoriprøve til A-lisens overfor Instruktør 1.
- Inneha pakkelisens for hovedskjerm

307.2 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

A-lisens gir innehaveren rett til å gjennomføre solo fritt fall under ledelse og kontroll av Hoppleder, og til å hoppmestre seg selv på solo fritt fall hopp. A-lisens gir hopperen rett til å hoppe med typegodkjent privateid fallskjermsett (fallskjermsett som ikke er elevskjermsett).

Innehaveren betegnes "Solo frittfall hopper / *parachutist*".

Innehaver av A-lisens gis følgende rettigheter:

FS: Tillates å hoppe med maksimum to andre inntil FS-progresjonshopp (se vedlegg 4 til del 600, hopp 4 og 5) er gjennomført. Etter at FS-progresjonshopp er gjennomført tilfredsstillende kan det hoppes større enn 3-

manns formasjoner, men da under veiledning/organisering av en instruktør. (instruktøren skal forestå brief og debrief samt være med på hoppet).

FF og Tracking: Etter å ha gjennomført FF-progresjonshopp tilfredsstillende, (se vedlegg 4 til del 600, hopp 6 og 7), tillates det å hoppe sammen med en annen hopper. For tracking henvises det til pkt 103.10.2.

307.3 FORNYELSESKRAV

Gjennomført minimum 20 fallskjermhopp siste kalenderår.

HI kan unntaksvis og etter individuell vurdering fornye A-lisens med færre enn 20 hopp siste kalenderår. Dersom dette gjøres skal HI vedlegge en særskilt vurdering når fornyelsespapirene sendes til F/NLF.

308 B-LISENS

308.1 KVALIFIKASJONS- OG FERDIGHETSKRAV

Inneha A-lisens. Minst 50 godkjente fritt fall hopp, hvorav minimum 20 siste kalenderår. Mer enn 30 minutter akkumulert frittfall tid.

Gjennomført utsjekkshopp (4 og 5 FS samt 6 og 7 FF) i henhold til vedlegg 4 til del 600 pkt 3.4.progresjonshopp for B-lisens. Gjennomført grunnleggende kurs i skjermkjøring, vedlegg 3 til Del 600. **Gjennomført materiellkurs, vedlegg 7 til Del 600 med skriftlig prøve.**

Avlagt skriftlig prøve overfor Instruktør 1 omfattende Håndbokens del 100, 200, 300, 400 og 500.

308.2 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

B-lisens gir innehaveren rett til å delta i praktisk hopping under ledelse og kontroll av Hoppleder, og til å hoppmestre seg selv. Det gir rett til å delta i konkurranser, nasjonalt og internasjonalt. B-lisens gir også rett til å attestere hopplogg for andre hoppere med A-lisens eller høyere, dog ikke for de spesielle progresjonshopp som skal kontrolleres av Instruktør.

B-lisens gir hopperen rett til å fungere som Hoppfeltleder, med plikter og rettigheter iht Del 500.

Innehaveren betegnes "Hoppfeltleder".

For tracking henvises det til pkt 103.10.2.

308.3 FORNYELSESKRAV

Som for A-lisens.

309 C-LISENS

309.1 KVALIFIKASJONS- OG FERDIGHETSKRAV

Inneha B-lisens. Fylt 18 år. 200 godkjente fritt fall hopp, hvorav 40 det siste kalenderår. Mer enn 1 time akkumulert fritt fall tid.

Ha deltatt i minst 1 års praktisk (aktiv) hoppvirksomhet som selvstendig hopper. Ha gjort tjeneste som HFL minst 5 ganger. Bestått skriftlig prøve overfor Instruktør 1 omfattende Håndbokens del 100, 200, 300, 400 og 500. Av lokal Hovedinstruktør funnet skikket til å fungere som Hoppleder ved treningshopping for hoppere med minimum A-lisens, jfr. Pkt. 310.2.

309.2 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

C-lisens gir samme rettigheter som B-lisens, samt rett til å attestere alle hopplogger, dog ikke for progresjonshopp som krever attestasjon av Instruktør.

C-lisens gir rett til å fungere som Hoppleder ved treningshopping for hoppere med minimum A-lisens.

For tracking henvises det til pkt 103.10.3.

Innehaveren betegnes "Hoppmester".

309.3 FORNYELSESKRAV

Fornyelse av C-lisens krever minimum 40 hopp siste kalenderår. Om hopperen har gjennomført mer enn 20 fallskjermhopp siste kalenderår kan B-lisens fornyes. C-lisens kan fornyes når hopperen har oppnådd 40 hopp siste kalenderår.

Om hopperen har gjennomført mindre enn 20 hopp siste 365 dager vil fornyelseskrav som for A og B lisens gjelde, ref pkt 307.3.

HI kan unntaksvis og etter individuell vurdering fornye C-lisens med færre enn 40 hopp siste kalenderår. Dersom dette gjøres skal HI vedlegge en særskilt vurdering, alternativt benytte utstedelse/fornylsesskjemaets kommentarfelt, når fornyelsespapirene sendes til F/NLF.

310 D-LISENS

310.1 KVALIFIKASJONS- OG FERDIGHETSKRAV

Inneha C-lisens og Instruktør 3-lisens.

Minst 500 godkjente fritt fall hopp, hvorav 40 siste kalenderår. Mer enn 3 timer akkumulert fritt fall tid. Avlagt skriftlig prøve overfor Instruktør 1 omfattende Håndbokens del 100, 200, 300, 400, 500 og 600, med vedlegg for alle kapitler. Ha teoretisk kjennskap til CF-hopping. Prøvene skal være avlagt overfor Instruktør 1.

310.2 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

D-lisens gir samme rettigheter som C-lisens.

D-lisens gir hopperen rett til å fungere som Hoppleder ved alminnelig hopping.

Innehaveren betegnes "Hoppleder".

310.3 FORNYELSESKRAV

Som for C-lisens, ref pkt 309.3.

311 GJENUTSTEDELSE AV A-, B-, C- ELLER D-LISENS**311.1 GENERELT**

Fallskjermhopper som tidligere har innehatt A-, B-, C- eller D-lisens, men som ikke kan få dette fornyet på grunn av manglende antall vedlikeholdshopp, kan, etter søknad attestert av Instruktør 1, få utstedt elevbevis, dersom han har hoppet i løpet av de siste 10 år.

Det er tillatt å benytte eget privateid sportsutstyr. Ved progresjonshopp AFF nivå 1 til nivå 7 gjelder krav om sekundært utløserhåndtak for hovedskjerm.

HI kan, for de som hadde B-, C- eller D lisens på det tidspunkt de stoppet å hoppe, utstede A eller B lisens selv om minimumskravet til antall hopp (20 stk det siste kalenderåret) ikke er oppnådd. Da skal HI vedlegge en redegjørelse for sin vurdering.

311.2 GJENUTSTEDELSE AV TIDLIGERE A-, B-, C- OG D-LISENS VED OPPHOLD KORTERE ENN 3 ÅR

Når det gjelder A-, B-, C- og D-lisens skal minimumskravet for antall hopp siste kalenderår være gjennomført før lisensen kan gjenutstedes. Dersom det ila oppholdet er innført strengere lisenskrav enn det hopperen hadde da han/hun sluttet, skal de nye kravene oppfylles før den aktuelle lisensen gjenutstedes.

311.2.1 TILBAKEFØRING TIL PROGRESJON VED OPPHOLD MINDRE ENN 3 ÅR

Erfaring/tid siden siste hopp	Etter grunnkurs line	Etter grunnkurs AFF
A-lisens	Praktisk prøve GK for instruktør 1. Repetere 5 sek FF, 10 sek FF, 30 sek FF og deretter tre hopp FS-utsjekk. Min. skjermstørrelse som for elev. Oppsamling til 20 hopp siste år.	Praktisk prøve GK for instruktør 1. Repetere nivå 3, nivå 5, og 5 hopp på nivå 8. Min. skjermstørrelse som for elev. Oppsamling til 20 hopp siste år.
B-lisens <200 hopp	Repetere 5 sek FF, to solo FF og tre hopp FS-utsjekk. Min. skjermstørrelse som for 21 – 50 hopp. Oppsamling til 20 hopp siste år.	Repetere nivå 5 og to hopp FS-utsjekk. Tre hopp på nivå 8. Min. skjermstørrelse som for 21 – 50 hopp. Oppsamling til 20 hopp siste år.
B-D-lisens >200 hopp	Min. skjermstørrelse som for 201 – 400 hopp. Oppsamling til 20 hhv. 40 hopp siste år. Ikke tillatt med full-elliptiske og kryssribbede skjermer.	

311.3**GJENUTSTEDELSE AV TIDLIGERE A-, B-, C- OG D-LISENS VED OPPHOLD LENGRE ENN 3 ÅR**

A-lisens kan gjenutstedes etter at de foreskrevne hopp på elevbevis, jfr tabell i pkt 311.3.1 og 311.3.2 er gjennomført og teoriprøve er bestått.

B-lisens kan gjenutstedes etter at de foreskrevne hopp på elevbevis, jfr tabell i pkt 311.3.1 og 311.3.2 er gjennomført og teoriprøve er bestått.

C-lisens kan gjenutstedes etter at ny avsluttende teoretisk prøve er avlagt og de beskrevne hopp i tabell i pkt 311.3.1 og 311.3.2 er gjennomført, og hopperen igjen har min 40 hopp det siste året.

For å få gjenutstedt D-lisens skal vedkommende i tillegg til det som er anført i tabellene i pkt 311.3.1 og 311.3.2, ha deltatt som hjelpeinstruktør under grunnkurs (Line eller AFF), og ha gjennomført ny hoppmester utsekk i henhold til Del 400, med godkjent resultat. Gjeldende krav til antall hopp for gjenutstedelse av D-lisens er minimum 40 hopp det siste året.

Dersom det ila oppholdet er innført strengere lisenskrav enn det hopperen hadde da han/ hun sluttet, skal de nye kravene oppfylles før den aktuelle lisensen gjenutstedes.

HI kan, for de som hadde B-, C- eller D lisens på det tidspunkt de stoppet å hoppe, utstede A eller B lisens selv om minimumskravet til antall hopp (20 stk det siste året) ikke er oppnådd. Da skal HI vedlegge en redegjørelse for sin vurdering.

311.3.1**TILBAKEFØRING TIL PROGRESJON VED OPPHOLD PÅ 3 ÅR ELLER MER**

Ved bruk av privat utstyr skal dette godkjennes av HI.

Erfaring/tid siden siste hopp	Etter grunnkurs line	Etter grunnkurs AFF
A-lisens	Praktisk prøve GK for instruktør 1. Starte på nytt på progresjonsplan line. Min. skjermstørrelse som for elev. Benytte elevutstyr. Oppsamling til 20 hopp siste år.	Praktisk prøve GK for instruktør 1. Starte på nytt på progresjonsplan AFF. Min. skjermstørrelse som for elev. Benytte elevutstyr. Oppsamling til 20 hopp siste år.
B-lisens <200 hopp	Praktisk prøve GK for instruktør 1. Starte på frittfall i progresjonsplan line. Min. skjermstørrelse som for 21 – 50 hopp. Benytte elevutstyr under progresjonshoppene. Privat utstyr kan deretter benyttes for oppsamlingshoppene til gjenutstedelse av lisens. Oppsamling til 20 hopp siste år.	Praktisk prøve GK for instruktør 1. Starte på nivå 3 AFF. Min. skjermstørrelse som for 21 – 50 hopp. Benytte elevutstyr under progresjonshoppene 3-7. Privat utstyr kan deretter benyttes for oppsamlingshoppene til gjenutstedelse av lisens. Oppsamling til 20 hopp siste år.
B-D-lisens >200 hopp	Praktisk prøve GK for instruktør 1. 20 solo FF. Min. skjermstørrelse som for 51 – 200 hopp. Min. 5 hopp må gjøres på elevutstyr. Privat utstyr kan deretter benyttes for oppsamlingshoppene til	

	gjenutstedelse av lisens. Ikke tillatt med full-elliptiske og kryssribbede skjermer.
--	--

311.4 IKKE HOPPET SISTE 10 ÅR

Fallskjermhopper som tidligere har innehatt lisens, men som ikke har hoppet på 10 år eller mer, må gjennomgå nytt komplett grunnkurs og få fornyet elevbevis, og videre følge progresjonsplanen for dette.

312 VIDEOLISENS

312.1 VIDEOLISENS TANDEM

312.1.1 KVALIFIKASJONSKRAV

Utført minimum 50 hopp som fotograf for FS/AFF, eller etter særskilt vurdering av HI. Før opplæring skal ferdighetene dokumenteres på video. Opplæringen gjennomføres av en erfaren tandeminstruktør sammen med en erfaren TV.

312.1.2 RETTIGHETER

Fotograferer tandemhopp fra fritt fall.

312.1.3 VEDLIKEHOLDSKRAV

Inneha minimum gyldig B - lisens.

Dersom kravet til hopping ikke er oppfylt skal innehaveren på nytt vurderes av lokal Hovedinstruktør. Attestasjon for dette skal påføres hopperens loggbok.

313 DEMOLISENSER

Demolisenser utstedes i tre klasser.

313.1 DEMOLISENS II

313.1.1 KVALIFIKASJONSKRAV

C-lisens og særlig vurderte personlige egenskaper og dyktighet. Minimum 300 hopp. Vurdering foretas av lokal Hovedinstruktør. Særlig utsjekk på hopp med utstyr etter Del 100.

313.1.2 RETTIGHETER

Delta i oppvisningshopp ledet av innehaver av demolisens klasse I.

313.1.3 VEDLIKEHOLDSKRAV

Inneha gyldig C- eller D-lisens.

Dersom kravet til hopping ikke er oppfylt skal innehaveren på nytt vurderes av lokal Hovedinstruktør, jfr pkt 314.1.1. Attestasjon for dette skal påføres hopperens loggbok.

313.2 DEMOLISENS I

313.2.1 KVALIFIKASJONSKRAV

D-lisens samt å ha deltatt i minst 10 oppvisninger. Inneha demolisens II. Særlig vurderte personlige egenskaper og dyktighet. Vurdering foretas av lokal Hovedinstruktør.

313.2.2 RETTIGHETER

Lede gjennomføringen av en fallskjermoppvisning.

313.2.3 ANSVAR

Leder av en fallskjermoppvisning plikter å forvise seg om at deltakerne er kvalifisert for oppgaven, samt at de enkelte er innforstått med hvilke oppgaver de skal utføre.

313.2.4 VEDLIKEHOLDSKRAV

Inneha gyldig D-lisens.

313.3 DEMOLISENS TANDEM

313.3.1 KVALIFIKASJONSKRAV

Godkjent Tandeminstruktør. Inneha Demolisens I. Ha vært godkjent Tandeminstruktør i minst 1 år. Ha gjennomført minst 200 Tandemhopp. Inneha særlige personlige egenskaper og dyktighet. anbefaling gis av lokal Hovedinstruktør. Sikkerhets- og utdanningskomiteen vurderer og godkjenner. Avslag kan gis uten begrunnelse.

313.3.2 RETTIGHETER

Skal lede oppvisninger der Tandemhopp inngår som en del av oppvisningen.

313.3.3 ANSVAR

Som pkt 314.2.3 (Demo-I). Innehaver av Demo-T har et særlig ansvar for at Tandemeleven er fysisk og psykisk skikket til å gjennomføre en slik oppvisning, jfr. pkt 315.1.1. Ved demo, skal TI selv godkjenne landingsområdet for Tandemen.

313.3.4 VEDLIKEHOLDSKRAV

Gyldig Tandeminstruktør-lisens. Gyldig demolisens klasse I. Ha gjennomført minst 50 tandemhopp siste 365 dager

314 TANDEMELEV

314.1.1 KVALIFIKASJONSKRAV

Gjennomgått program for Tandemelever, jfr. Del 600, under ledelse av godkjent Tandeminstruktør. Av Tandeminstruktør, være vurdert fysisk og psykisk skikket til å gjennomføre tandemhopp.

314.1.2 RETTIGHETER OG BEGRENSNINGER

Gjennomført og attestert Tandemelevkurs gir rett til å utføre tandemhopp koblet til Tandeminstruktør.

Blir ikke tandemhoppet gjennomført samme dag, skal nytt kurs gjennomføres.

Ved hvert utsprang skal det gjennomføres nytt program for tandemelever.

314.1.3 TANDEMELEVER MED FUNKSJONSHEMMING ELLER SYKDOM

Krav som for funksjonsfriske (jfr Del 100). Dersom eleven ikke kan gå til flyet selv eller ikke kan signere på egenerklæring, kommer følgende tilleggskrav:

- Elev må gjennomgå en legeundersøkelse, der legen konkluderer med at vedkommende anses som skikket for tandemhopp.
- Tandeminstruktøren må oppfylle kravene til hopping med funksjonshemmede som beskrevet i Del 400.
- Søknad rettes til SU for hvert enkelt tilfelle (jfr Del 400)